

Любі друзі! Багато народів захоплюються героїзмом і мужністю українського народу. Тож, ми вже зараз повинні працювати для відбудови, щоб і надалі прославляти нашу неймовірну Батьківщину.

Знання - це наша сила!

Коли лунає сирена-направляйтесь в укриття! Бережіть себе!

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта:

kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200, але не

пізніше 20:00

Урок № 3

Дата: 15.09.2023

Тема: Витоки Української державності

Мета: охарактеризувати витоки Української державності, розвивати аналітичне мислення; виховувати повагу до Батьківщини.

Хід уроку:

У VIII-IX ст. у східних слов'ян набирають сил державотворчі процеси. Внаслідок об'єднання окремих союзів племен виникають нові утворення — племінні княжіння. Кожне з них мало власну територію. Сучасна наука вважає, що ці об'єднання мали елементи державності.

За свідченням арабських авторів, на східнослов'янських землях існували три об'єднання: Куявія (землі полян із Києвом), Славія (землі ільменських словенів) і Артанія (історики не можуть визначити, де вона була розташована).

Вважається, що племінне княжіння полян у Середньому Подніпров'ї, відоме арабам як Куявія, стало осередком, довкола якого розбудовувалася східнослов'янська державність. Велике переселення народів спричинило значні зміни на політичній та етнічній карті Європи. Його складовою з V ст. було Велике переселення (розселення) слов'ян. У той період слов'янські племена антів і склавінів зі своєї прабатьківщини у межиріччі Дніпра і Вісли рушили до Подунав'я, наблизившись до володінь Східної Римської імперії (Візантії). Кордони імперії не стали серйозною перешкодою для подальшого розселення слов'ян. На кінець VII ст. слов'яни майже повністю оволоділи і колонізували Балканський півострів.

На зламі VI-VII ст. слов'яни також активно просувалися на північ і північний схід, заселяючи землі балтських та угро-фінських племен.

Результатом Великого розселення слов'ян стало формування нових територіальних об'єднань слов'ян, що їх прийнято поділяти на східних, західних і південних.

Велике переселення (розселення) слов'ян — розселення слов'янських племен із їхньої прабатьківщини, розташованої між Дніпром і Віслою, на сусідні землі впродовж V-VII ст. Опанування ними просторів Центральної, Південно-Східної та Східної Європи.

У середині IX ст. сформувалося Київське князівство, яке охоплювало, головним чином, полянські землі навколо Києва. У літописі це князівство називають «Руською землею», а його правителями — князів Аскольда та Діра, яких вважають представниками династії Києвичів, що походила від легендарного Кия. Арабські автори стверджували, що Дір княжив перед Аскольдом, був «першим зі слов'янських царів». Проте в літописі Аскольда і Діра завжди згадують разом. Хоча інші джерела стверджують, що вони були норманами. Князі звільнили полян від сплати данини хозарам і прагнули поширити свою владу на інші слов'янські племена: сіверян, деревлян, уличів, полочан, кривичів.

Князь (каган) Аскольд (?-882) уславився своїми воєнними походами проти Візантії у 860, 866 та 874 рр. Жахом для візантійців став світанок 18 червня 860 р., коли вони побачили 200 лодій руського флоту князя Аскольда під мурами Константинополя, який на Русі називали Царгородом (Царгородом). Русичі взяли місто в облогу, візантійський імператор був змушений погодитися на укладання угоди і сплату данини. Так уперше Київське князівство сповістило середньовічний

світ про своє існування, розпочавши боротьбу з Візантією за першість на Чорному морі та перетворення його на «Руське море».

Із князем Аскольдом пов'язана перша спроба хрещення Русі. За повідомленнями візантійських авторів, ймовірно, 862 р. він хрестився сам і спробував охрестити своїх підданих.

Урок № 4

Дата: 15.09.2023

Тема: Витоки Української державності

Мета: охарактеризувати витоки Української державності, розвивати аналітичне мислення; виховувати повагу до Батьківщини.

Хід уроку:

Коли в Середньому Подніпров'ї завершувалося становлення Київського князівства, у Славії, за свідченням Нестора-літописця, у 862 р. ільменські словени і кривичі запросили варязького вождя Рюрика з родиною та дружиною княжити і володіти ними. Рюрик правив у Славії з 870 по 879 рік. Після його смерті залишився його малолітній син Ігор, яким опікувався, тобто став регентом, воєвода Олег. У 882 р., зібравши велике військо, Олег вирушив у похід на Київ. Існує думка, що його запросила туди місцева знать, невдоволена розпочатою князем Аскольдом християнізацією. За літописною оповіддю Олег разом з дружиною прибув до Києва під виглядом купців, що плывуть до Константинополя. За давньою традицією, приставши до берега, вони запропонували показати свої товари правителям Києва. Коли до них вийшли Аскольд і Дір, варяги вбили їх. Після цього Олег захопив владу в Києві.

Унаслідок цих подій династія Києвичів припинила своє існування, утвердилася нова — Рюриковичів. Відбулося об'єднання східнослов'янських племен півночі й півдня, розпочалося перетворення Київського князівства на об'єднану державу — Русь-Україну. Своім столярним градом, «матір'ю містам руським» Олег оголосив Київ.

Князь Олег (? - бл. 912), ймовірно, правив у 882-912 рр. У літописах його називають як повновладним київським князем, так і лише воєводою Ігоря. Послідовно та наполегливо він підкорював східнослов'янські племінні союзи, розширюючи межі Русі-України. За повідомленням літописця, у 885 р. Олег обклав даниною полян, деревлян, сіверян та радимичів, а з тиверцями та уличами продовжував воювати. При цьому сіверян і радимичів він звільнив перед цим від сплати данини хозарам.

Князь Олег правив Руссю за допомогою варязької дружини, яка виконувала доручення князя, чинила суд на місцях і збирала данину. Варяги збирали данину в найпримітивнішій і насильницькій формі — полюддя.

Князь Олег здійснював походи. Найбільш важливими для подальшого розвитку Русі були військові експедиції на Візантію в 907 та 911 рр. Необхідність здійснення цих походів обумовлювалася тим, що Константинополь був для київських правителів головним центром збуту зібраної з підкорених племен данини. А для цього необхідно було домогтися вигідних умов для таких операцій.

Розповідаючи про похід Олега на Константинополь (або Царгород, як його називали русичі), Нестор-літописець стверджує, що в ньому брали участь 80 тис. воїнів на двох тисячах човнів. Діставшись околиць Константинополя, Олег наказав прикріпити до лодій колеса. Коли повіяв погожий вітер, човни суходелом рушили до мурів міста з того боку, де їх ніхто не чекав. Приголомшені такою військовою хитрістю русичів, візантійці запропонували їм укласти мирну угоду, згідно з якою Візантія мала гарантувати руським купцям сприятливі умови для торгівлі, віддавала викуп, обіцяла сплачувати щорічну данину Києву та іншим руським містам. На знак перемоги, як стверджує легенда, Олег прибав свій щит на воротах Константинополя.

У 911 р. Олег знову рушив на Царгород, оскільки візантійці порушували попередні домовленості. Також Олег здійснював походи на узбережжя Каспійського моря, грабуючи багаті каравани купців.

Обставини смерті Олега остаточно не з'ясовані. За однією з версій, яка вказується в літописі, він помер від укусу гадюки, за іншою — загинув у поході на Каспій, а ще за іншою — помер на батьківщині.

Питання для самоперевірки:

1. Як було утворено Русь-Україну?
2. Як перші князі здійснювали свою владу? Що таке полюддя?
3. Що штовхало київських князів до походів на Константинополь?

Домашнє завдання: законспектувати матеріал з теми та дати відповідь на питання для самоперевірки

Рекомендована література: Історія України. Сорочинська : підручник. - К: ЦУЛ, 2019; Історія України. Гісем О. В. : підручник . – Київ: Кондор, 2019

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта:

kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200, але не пізніше 20:00